

**Житомирський державний університет імені І. Франка
Навчально-науковий інститут філології та журналістики
Кафедра теорії та історії світової літератури**

ПОЛІЛОГ

№ 1

**Науково-публіцистичний
студентсько-викладацький збірник**

Засновано у 2013 р.

**Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І. Франка
2013**

УДК 82–92 : 82.09

Головний редактор

Володимир Єршов, доктор філологічних наук

Відповідальний секретар

Ольга Коржовська, кандидат філологічних наук

Редакційна колегія:

Галина Бондаренко, кандидат філологічних наук

Галина Соболевська, кандидат філологічних наук

Наталія Астрахан, кандидат філологічних наук

Зоя Ржевська, старший викладач

Вікторія Білявська, асистент

Катерина Мельник, асистент

Верстка, технічне редагування

Жанна Ганько

Затверджено на засіданні
кафедри теорії та історії світової літератури
(протокол № 9 від 30 травня 2013 р.)

Державна реєстраційна служба України. Свідоцтво про державну
реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
Серія ЖТ № 184/561-Р від 04.04.2013 р.

ISSN 2311-1844

Адреса редакції:

Житомирський державний університет імені Івана Франка.
10008. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40, корп. 4, ауд 503.
e-mail кафедри: zar.liter@gmail.com

© «Полілог», 2013.

ISSN 2311-1844

З М І С Т

Володимир ЄРШОВ. СЛОВО ВІД РЕДАКТОРА 5

ЕЙДОС ЗАРУБІЖНОГО

ТЕКСТУ

Петро БІЛОУС

ЛІКУВАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ
ЛІТЕРАТУРИ 9

Анастасія БІЛОУС

РОМАН КАРЕЛА ЧАПЕКА «ВІЙНА
З САЛАМАНДРАМИ» ЯК ЖАНР
РОМАНУ-ПЕРЕСТОРОГИ 12

Юлія БІЛОШИЦЬКА

ОБРАЗ БУНТІВНОЇ ЛЮДИНИ В
ПОВІСТІ ДЖЕРОМА СЕЛІНДЖЕРА
«НАД ПРИРВОЮ У ЖИТТІ» 18

Юлія БОЙКО

ЛИЦАРСЬКИЙ РОМАН «ТРИСТАН
ТА ІЗОЛЬДА»: СВОЕРІДНІСТЬ
ОБРАЗНОЇ СИСТЕМИ 26

Наталія БОРИСЕНКО

ОСОБЕННОСТИ ИНТЕРПРЕТАЦИИ
ФАУСТОВСКОГО СЮЖЕТА В
РОМАНЕ ТОМАСА МАННА «ДОКТОР
ФАУСТУС» 35

Зоряна ГОЛОВЕЦЬКА

ПРОБЛЕМА АВТОРА ТА ЧИТАЧА
ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ В РОМАНІ
МИХАЙЛА БУЛГАКОВА «МАЙСТЕР
І МАРГАРИТА» 41

Анна ГУБАРЕВА

ИНТЕРПРЕТАЦИЯ МОТИВОВ
ЕМОЦИОННОГО СТАНУ ГОЛОВНИХ
ГЕРОІВ У МІСТЕРІІ
Д. Н. Г. БАЙРОНА «КАЙН» 50

Надія ЗАБОЛОЦЬКА

БІБЛІЙНІ РЕМІНІСЦЕНЦІЇ В
РОМАНІ МИХАЙЛА БУЛГАКОВА
«МАЙСТЕР І МАРГАРИТА» 57

Анастасія ЛАВРОВА

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ОБРАЗУ ДИЯВОЛА:
ВІД ТЕОЛОГІЧНОГО ОСМИСЛЕННЯ
ДО ХУДОЖНЬОЇ ПРАКТИКИ 66

Анастасія ЦЕРКОВНА

СИМВОЛІКА СМЕРТІ
У ПОЕТИЧНІЙ ТВОРЧОСТІ
ЕДГАРА АЛЛАНА ПО 73

У ПРОСТОРИ **ВОЛИНСЬКОГО ТЕКСТУ**

Софія ГУЗЕНКО

«ЖИТЕЙСКИЕ ИСТОРИИ»
В. С. КИРИЧАНСКОГО:
ПРОБЛЕМАТИКА, СТИЛЬ,
ЖАНРОВЫЕ ОСОБЕННОСТИ 79

Анна ЄВПАК

ХУДОЖНЯ ТВОРЧИСТЬ
А. М. ЛІСОВСЬКОГО:
ПОЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА
ПРОБЛЕМАТИКА ПОЕЗІЇ 84

Марія ЄСАУЛОВА

ЛИРИЧЕСКИЙ ПОРТРЕТ ЖЕНЩИНЫ В
ТВОРЧЕСТВЕ Г. Ф. БОНДАРЕНКО 91

Юліана КАЦЕМБА

ХУДОЖНЯ ПАРАДИГМА ІНШОСТІ В
«ЧОРНІЙ РАДІ» П. КУЛІША ТА
«СПОГАДАХ СОПЛІЦІ»
Г. ЖЕВУСЬКОГО 98

Ірина СТАРОВОЙТ
 ХУДОЖНЯ ПРОЗА
 Г. М. ЦИМБАЛЮКА: ПРОБЛЕМАТИКА
 ТА ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ
 (НА ПРИКЛАДІ ЗБІРКИ
 «ЦІНА ПЕЧАЛІ») 103

Аліна СТРОЦЬКА
 ТИПОЛОГІЯ ТА СИСТЕМА ОБРАЗІВ
 ВОЛИНСЬКИХ ГАВЕНД МІХАЛА
 ЧАЙКОВСЬКОГО «ЗИМОВА НІЧ.
 СПОГАДИ З ГАЛЬЧИНА»,
 «ОСІННІЙ ДЕНЬ. СПОГАДИ З
 ГАЛЬЧИНА» ТА «САВЕЛІЙ.
 ПОЛКОВІ СПОГАДИ» 109

**СОБОР МУЗ:
 ПОЕТИЧНА СТОРІНКА**

Володимир БІЛОБРОВЕЦЬ 115
Галина БОНДАРЕНКО 116
Ольга ГАВРИЛОВА 117
Надія ЗАБОЛОЦЬКА 118
Ольга КОРЖОВСЬКА 119
Ольга КУЧУК 120
Антон ЛІСОВСЬКИЙ 121
Лілія МАСАН 122
Юлія МАРТИНЕНКО 123
Катерина МЕЛЬНИК 124
Ксенія МУЗИЧЕНКО 125
Марія РОЗБІЦЬКА 126
Леся САВЧУК 127
Аксінья СІНЬКО 128
Віра СМОЛЯР 129

Марина СУПРУНЕНКО 130
Микола ТИМОЩУК 131
Марія ХОМЧУК 132
Даша ШАБАЛІНА 133
Надія ШАНЮК 134
Марія ШОМКО 135
Леся ЯНЧЕВСЬКА 136

5-й ПОВЕРХ

Вікторія БІЛЯВСЬКА
 ОБ'ЄДНАНІ ІМЕНЕМ ЮЗЕФА ІГНАЦІЯ
 КРАШЕВСЬКОГО 138

**PERCONTATIO:
 ІНТЕРВ'Ю**

Катерина МЕЛЬНИК.
 «ПО СЕКРЕТУ» З ОЛЬГОЮ
 КОРЖОВСЬКОЮ.
Percontatio 141

ХРОНІКА КАФЕДРИ

2011 – 2013 рр. 147

*Юлія Білошицька,
студентка 5 курсу ІФЖ*

*Науковий керівник:
Г. Ф. Бондаренко,
кандидат філологічних наук, доцент*

ОБРАЗ БУНТІВНОЇ ЛЮДИНИ В ПОВІСТІ ДЖ. Д. СЕЛІНДЖЕРА «НАД ПРІРВОЮ У ЖИТІ»

У статті «Образ бунтівної людини в повісті Джерома Селінджера «Над прірвою у житті» розглядається жанрова природа твору як лірико-психологічної повісті та досліджуються принципи створення характеру головного героя як людини екзистенційно самотньої, і аналізуються шляхи подолання «філософії відчаю».

Світовий прогрес другої половини ХХ ст. визначився передусім розвитком західної цивілізації, що мала як переваги, так і недоліки. З одного боку, люди отримали сучасну техніку, поліпшились умови життя, а з іншого – цивілізація почала поглинати особисті інтереси, негативно впливаючи на моральний стан суспільства. Посилюється загальна відчуженість, дійсність перетворюється «на механічний театр маріонеток, де режисером виступила пані Машина» (А. Камю). Урбанізація призводить до знеособлення людини, яка почуває себе «дуже незатишно у холодному Всесвіті» (У. Еко) [6].

ХХ століття в американській літературі багате, складне та драматичне. Література Сполучених Штатів Америки молодша від усіх західних літератур – її історія починається близько чотирьох століть. Тому у житті людства Америка посіла помітне місце, і не можна зрозуміти нашого сторіччя, не зрозумівши психологічний та моральний мікроклімат Америки.

Після спільної боротьби з Радянським Союзом проти фашизму Америка вступає в період «холодної війни». У політичному плані – це переслідування інакомислячих – «полювання на відьом», це політика маккартизму, сутність якої полягала в загостренні антикомуністичного настрою та політичних репресій проти інакодумців. Психологічний клімат американського суспільства характеризується у цей час тенденцією до кар'єризму, конформізму.

Новий етап розвитку американської літератури починається після Другої світової війни. П'ятдесяті роки – період розсіяності, збентеження, відомого «топтання на місці». Шістдесяті роки відмічені пробудженням демократичних сил Америки. Американська література ХХ століття становить багату, складну картину. На всіх етапах в літературі США можна відмітити дві основні тенденції – демократичну і антигуманістичну.

Характерне для світового літературного процесу звернення до

найважливішою проблеми – людина і суспільство – визначальне, головне в творчості багатьох сучасних американських письменників. Їхню увагу привертає людина, відчужена від навколишньої дійсності і тому ніби відкинута до самої себе, людина, що страждає від самотності і духовної невлаштованості. Так чи так ці проблеми зачіпають у своїй творчості Джером Селінджер і Джон Апдайк, Рей Бредбері, Трумен Капоте, Джон Чівер і Бернард Маламуд [14].

Інтелектуалізація літератури другої половини ХХ ст. виявляє себе в посиленні уваги до складних філософських проблем (людина і світ, природа і цивілізація, техніка і культура, прогрес і мораль тощо), а також у схильності персонажів, оповідача, ліричного героя до розумових рефлексій, самоаналізу, у тяжінні до певних розумових абстракцій. Розвиток і протиборство ідей, понять стає рушійною силою сюжету. У цей період інтелектуалізм визначив розвиток жанрів притчі, філософського роману, драми ідей, філософської лірики. У п'ятдесяті роки кумиром американської читацької публіки (й не лише американської) став Джером Девід Селінджер (1919 – 2010). Популярність його творів можна порівняти хіба що з популярністю творів Шервуда Андерсона, Скотта Фіцджеральда й Ернеста Хемінгуей.

У центрі уваги письменника – молода людина середини ХХ сторіччя в її реальних життєвих зв'язках із своїми сучасниками й суспільством, Америка й «американський спосіб життя» в різноманітних позитивних і негативних його проявах. Твори Дж. Д. Селінджера відбили бунт молоді проти буржуазної моралі і американського суспільства.

Літературний дебют Дж. Д. Селінджера відбувся в журналі «Story». В цілому літературна спадщина Дж. Д. Селінджера невелика («Останній день останнього звільнення», «Моє дурне серце», «Підлітки», «Брати Варіони», «Я – несамопитий», «Невеличкий бунт на Медісон», «Добре ловиться рибка-бананка», «Лапа-розтелепа», «Напередодні війни з ескімосами», «Перекинутий ліс», «Блакитний період де Дом'є-Сміта», «Сеймур: Вступ», «Сумний мотив», «Вище крокви, будівничий»), проте вже в них ми помічаємо увагу до екзистенціальної проблематики. Можна сказати, що кожне з цих оповідань – це ніби ниточки, які ведуть до найголовнішого твору – «Над прірвою в житті».

Екзистенціалізм (лат. *existentiel* – існування) – напрям у філософії і течія модернізму, в якій джерелом художнього твору є сам митець, що втілює життя особистості, створюючи художню дійсність, яка розкриває таємницю буття взагалі.

Екзистенціалізм у художніх творах відбиває настрої інтелігенції, розчарованої соціальними та етичними теоріями. Письменники прагнуть збагнути причини трагічної невлаштованості людського життя. На перше місце висуваються категорії абсурду буття, страху, відчаю, самотності, страждання, смерті. Представники цієї філософії стверджували, що єдине, чим володіє людина, це її внутрішній світ, право вибору, свобода волі [12].

Тому герої Дж. Д. Селінджера і звичайні, і незвичайні люди. Їхня незвичайність полягає передусім в їхній надвразливості.

Гіпертрофована, хвороблива чутливість заважає їм жити, активно діяти, породжує споглядальність. Їхнє життя – напружене, вкрай насичене і емоційно, вони не можуть пристосуватись до навколишнього. Паралізовані власною надвразливістю, відчужені від світу та людей, вони викликають співчуття й щемливий неспокій. Здатність любити, бути добрими й чутливими, «дитинність» душі багатьох героїв Дж. Д. Селінджера протиставлені тому світові, в якому вони змушені жити, який обурює їх, руйнує мрії та надії [4]. Найбільший успіх припав на повість «Над прірвою у житті», яка одразу стала бестселером.

Повість «The Catcher in the Rye» до сьогодні перебуває в самісній топ-десятці культурно-мистецьких явищ, які радикально змінили Америку, залишаючись актуальними [17]. На думку видатного сучасного українського письменника та перекладача Ю. Андруховича, Дж. Д. Селінджерів роман належить до тих книжок, до яких, уперше прочитаних вчасно, себто приблизно у Голденовому ж віці, потім хочеш і любиш повертатися і знаходити в цій, напозір, простій забавній тканині, в цьому звичайному наративі, в цьому нехитрому читиві, дедалі глибші знаки [1, с. 163–167].

У критичних працях і перекладах книги «Над прірвою у житті» Дж. Д. Селінджера називають романом. Українські перекладачі визначають цей твір як повість. І подібне номінування має свої підстави. В англійській мові просто не існує жанрового визначення «повість», а поняття novel об'єднує і фолкнерівську сагу про Сноупсів, і селінджерську оповідь про Голдена Колфілда [3, с. 194]. Ми обираємо саме цю дефініцію – повість.

«Над прірвою у житті» можна віднести до жанру лірико-психологічної повісті. Зміст жанру повісті в цілому освоює певний аспект відношень людини та світу в їхньому розвитку і становленні. Повість вичленовує якусь одну сторону дійсності з усього різноманіття життя – це її епічний план. Але для повісті характерним є і суб'єктивований момент – ліричний план, що містить мотивацію звернення автора саме до даної форми буття. Що ж стосується лірико-психологічної повісті, то в ній спостерігається вже не гармонія двох начал, а домінування ліричного [3, с. 196]. Просторово-часова організація твору покликана створити художній аналог реакльності, – це сюжет як ланцюг подій і вчинків, система характерів, портрети, пейзажі, вставні епізоди [3, с. 195].

Крім внутрішньотекстової сфери художнього світу твору, в ньому неодмінно є позатекстова сфера прихованих зв'язків – між образами в глибині тексту (підтекст), а також між внутрішнім світом конкретного твору і світом взагалі (надтекст). Це і є асоціативним тлом твору. Інтонаційно-мовна організація художнього твору виконує не лише стильотворчу, а й жанрову функцію [3].

Психологічна атмосфера повісті «Над прірвою у житті» точно відповідала настрою 50-х років ХХ століття, для яких характерним був ідейний роздріб. «Над прірвою у житті» – розповідь шістнадцятирічного героя про те, що сталося з ним на Різдво рік тому: його виключено з привілейованої школи Пенсі. «Я тільки розповім оту ідіотську історію, яка сталася зі мною на Різдво – ще до того, як я мало не врізав дуба і

мене притарабанили сюди, щоб я трохи оклигав». «...Пенсі – це закрита школа-інтернат для хлопців у Егарстауні, штат Пенсільванія. Ви, мабуть, про неї чули. А може, й бачили рекламні оголошення. Їх тулять у сотнях ілюстрованих журналів» [19]. І він провів три дні в Нью-Йорку, проходячи різні поневіряння, не насмілюючись зустрітись з батьками до того, як вони отримають лист з повідомленням про виключення їхнього сина із школи.

Через зовнішньо незначні події із життя героя автор досліджує процес формування у людини власного ставлення до світу в акті ліричного, глибоко інтимного переживання дійсності. Суб'єктивна організація повісті внаслідок цього тяжіє до монологічності. Автор ніби розчинився у своєму героєві, який виступає головним носієм авторської позиції, хоч сам він представлений двома суб'єктами свідомості: перший передає безпосередні враження від подій і вчинків; другий оцінює те, що відбулося рік тому, йому ж відводиться велика роль у доборі життєвого матеріалу з минулого, тобто в розвитку сюжету. Перший – абсолютно відчужений від людей; другий починає відчувати, що йому бракує всіх тих, про кого він розповів. Дійсно, Дж. Д. Селінджер «пише про відчуження, але він не відчужений письменник») [3, с. 196].

У творі йдеться про час формування світогляду героя, початок пошуку ним власної позиції, що означає активізацію уваги як до внутрішнього, так і навколишнього світу [17].

Динаміка просторово-часової організації повісті також пов'язана з ліричною домінантою. Автор обирає гранично локально відрізок простору й часу, коли його герой перебуває в стані найвищої емоційної напруги. Головного героя Голдена Колфілда напередодні Різдва відраховують вже з четвертої школи, і він повинен тримати відповідь перед батьками. Крім того, сюжет у повісті такого типу завжди драматичний. Але цей драматизм у Дж. Д. Селінджера прихований, внутрішній, він виявляється у підтексті.

Улюблена форма оповіді в Дж. Д. Селінджера – сповідь, і зміст повісті – розповідь Голдена про події річної давності: «Після різдвяних канікул моя наука кінчилась – я провалився з чотирьох предметів і взагалі не «виявив старанності й т. ін. сто раз мене попереджували, вмовляли взятися за розум..., але я не послухавсь. І вилетів зі школи » [16].

Розповідає про ці події він, лікуючись у психіатричній лікарні. Період в один рік створює двобічну перспективу: адже за цей рік Голден подорослішав, багато чого зрозумів у житті; від відчаю його життя наближається до надії. Голден – важка дитина, і він сам це розуміє, але на те є свої пояснення: у підлітка немає справжніх друзів, ніхто не може зрозуміти його як людину, бо саме нахабні, самовпевнені, брутальні, складають групу лідерів, диктують суспільну мораль, визначають загальну думку. І горе тому, хто не тільки не схожий на цей «ідеал», а ще й має сміливість, впертість чи необережність протистояти йому – адже спогад про хлопчика-однокласника, який в одній із шкіл був доведений до самогубства, – найглибший і найвражаючий для Голдена.

Невипадково він стає одним із заключних в шкільній «одиссеї» Колфілда. У Пенсі Голден не знайшов нічого та нікого кращого, ніж у інших школах, – всюди одна фальш та «липа» [10, с. 47–48].

Голден – варіація природної людини. Його «дитячий» погляд на світ достатньо твердий та розумний. Він насправді не розуміє, чому для всієї школи такий важливий футбольний матч, чому «для всієї школи не було нічого важливішого, ніж та гра» [16]. Саме небажання грати за правилами дорослого життя спонукає Голдена тікати з Пенсі до Нью-Йорка. Метафора «життя-гра» (алюзія на шекспіровське «Весь світ театр») набуває додаткового сенсу і виходить у центр оповіді [8].

Негативних оцінок дістає і так звана «масова культура», оскільки вона є взірцем ненависної фальші, «гри». Саме з цієї причини Голден ставиться з відразою до кінематографу: «Кляте кіно! Занапасти може людину. Чесно кажу!» [16]. Хлопець не розуміє «шаблонних голівудських фільмів з перемогою правди і неодмінно псевдокомедійним вивертом у фіналі...» [2, с. 56–68]. Думка про шкідливість масової культури для культурної свідомості суспільства стосується не лише кінематографу чи театру, а й музики. Варто згадати той епізод, коли Голден прийшов послухати піаніста, який «усю музику споганив»: «Другого такого піаніста не було... Не пригадую вже, яку саме мелодію він грав, коли я ввійшов, та хоч би що то було, а він всю музику споганив. Щось там тринькав-бринькав на верхніх октавах і взагалі виробляв на публіку таке, що мене аж занудило. А почули б ви оте ревище, коли він скінчив грати! Вас би, мабуть, стравило. Збіговисько просто шаленіло» [16].

У свої шістнадцять років юнак дуже зріло характеризує ситуацію, яка склалася у сучасному суспільстві, а саме – мистецтву не лишилося місця: його витіснило честолюбство та бажання догодити публіці. Слівце «липа», що стало одним із ходових у лексиконі декількох поколінь, автор знайде саме для Голдена Колфілда, бо він першим заговорив про те, що все навколо, включаючи кіноакторів, «липове». «Одне слово, коли Ерні дограв і всі заходилися, мов несамовиті, плескати, він каналія, повернувся на всоєму стільчику і відповів таким фальшиво-щириим поклоном. Так мовби він не тільки класний піаніст, а й бозна-який щирий чоловік! Все це було чисте дурисвітство – такого сноба ще світ не бачив» [16].

Утім, у представників цього покоління є свої, так би мовити, «пріоритетні» види мистецтва, ставлення до яких не завжди збігається із оцінками Г. Колфілда. Пристрасть до кінематографу, що володіє іншими героями, є проявом ескейпізму, втечею від дійсності, до якої вдається підліток в утопічних планах на майбутнє (на кшталт одруження із глухонімою дівчиною та життя у хатинці на «узбіччі цивілізації»). У байдужому та незатишному світі, де персонажі Дж. Д. Селінджера на кожному кроці зіштовхуються з нерозумінням, холодною розважливістю, а той з відвертою ворожістю, витончено побудовані історії, якими заповнені кінострічки, починають сприйматися як інше буття, де все з світу магії й дива. І хоча найчастіше показують або низькопробну казку,

або мильну оперу, це не має для героїв значення. Навіть сурогати мистецтва служать захистом від буденності, якщо згадати, яка реальність вступає у свої права, як тільки спалахне світло [7, с. 455–471]. Отже, зазначимо, що система цінностей Голдена Колфілда виявляється у його ставленні до світу дорослих: до освіти, моральних настанов, принципів життя, норм поведінки, які пропонуються за взірць; до своїх однолітків, у цінностях яких він бачить спотворене віддзеркалення світу дорослих, у неприйнятті так званої масової культури.

Голден прагне ідеалу, але не знаходить його в реальному житті. Лише в мріях він хоче бути захисником людини-дитини, прагне попередити «малюків у житті» від дитячих помилок і випробувань, які він пройшов сам. Тому мотив «ловців» у Дж. Д. Селінджера виступає як всеосяжний. Цей образ бере свій початок у Святому Письмі: ловцями Ісуса Христос називав апостолів. Сповідь Голдена свідчить, що він готовий сприйняти «дорослий світ», що він морально самовизначився. І зберіг аркуш паперу: «Незрілій людині властиво те, що вона прагне благородно вмерти за свою справу, а зрілій – що вона прагне покійно жити задля своєї справи» [3]. Варто наголосити, що від мотиву Різдва походять усі релігійні роздуми Голдена – про Христа, апостолів, Юду. Трагедія Ісуса в художньому світі повісті асоціюється з трагедією поколінь, які шукають свій шлях у житті. Таким чином, лірико-психологічна повість більше, ніж інші різновиди повісті, насичена прихованими асоціаціями. Вона розрахована на читацький домисел, здогад, і читач ніби стає співавтором.

Особливої функції в лірико-психологічній повісті виконують вставні епізоди, що входять у твір як спогади, паралелі, аналогії, роздуми героя про театр, літературу тощо. Повість насичена такими епізодами. Але найголовнішим із них є мікрообраз червоної мисливської шапки. Мотив цієї шапки проходить через увесь твір. Вона символізує несхожість Голдена з іншими, його відмову від стандартизованої поведінки: «Я нап'явив її задом наперед, козирком на потилицю – дурниця, звісно, нічого не скажеш, але мені так подобалося» [16]. Ця мисливська шапка – знак порозуміння, і тому при побаченні Голден дарує її сестричці Фібі [3]: «Вона любить такі дурнячі шапки. Спершу Фібі не хотіла брати, але я її вмовив. Бо вона ж, каналія, справді любить всякі такі шапки» [16].

Контраст між обмеженістю часу в повісті й граничною насиченістю подіями також пов'язаний з ліричною домінантою: він створює атмосферу емоційної напруги, допомагає передати психологічний стан Голдена. Доречно сказати, що дослідження просторово-часової організації повісті дає змогу побачити, як Дж. Д. Селінджер свідомо і дуже майстерно розширює горизонти художнього світу та діапазон художньої думки [3].

Як відомо, образ молодого людини, яка у пошуках самоідентифікації знаходиться у постійному конфлікті з собою та оточенням – головне художнє надбання у творчій системі Дж. Д. Селінджера. У конфлікті поколінь повісті значну роль відіграють два чинники: зовнішні

обставини, які обумовили роз'єднання Голдена Колфілда з навколишнім світом, і внутрішні процеси особистісного самовизначення, притаманні героям цього автора. Саме вони приводять підлітка до роз'єднання із самими собою й з іншими. Отже, конфлікт із самим собою, що приймає форму колізії між особистістю й усталеними цінностями суспільства, не може бути вирішений ніякою зовнішньою дією – тут необхідна внутрішня дія особистісного самовизначення. Пошуки самоідентифікації – це домінанта образу героя Дж. Д. Селінджера [11, с. 5]. Саме у такий спосіб – прагненням до самоусвідомлення та самовираження у творчості – він може заявити про альтернативні цінності дорослому світу. Знайдена письменником жанрова форма твору – монолог-сповідь у повній мірі втілює авторський задум.

Таким чином, аналіз жанру твору Дж. Д. Селінджера «Над прірвою у житті» як лірико-психологічної повісті дає змогу детальніше прочитати її, зрозуміти її багатоплановість, глибинний авторський задум. Хто ж насправді Голден Колфілд: самотник, бунтівник, егоїст чи незрілий підліток, – це кожний має вирішити і довести собі сам.

Ю. Билошицкая. Образ мятежного человека в повести Джерома Селинджера «Над бездной во ржи»

В статье «Образ бунтаря в повести Джерома Селинджера „Над пропастью во ржи“» исследуется жанровая природа произведения как лирико-психологической повести и в этом контексте рассматриваются принципы создания характера главного героя как человека экзистенциально одинокого, и анализируются пути преодоления «философии отчаяния».

Y. Biloshicka. Character of mutinous man in the story of Jerome Selindger «Above abyss in rye»

The article «Figure of the «Rebellious Person in the Story «The Catcher in the Rye» by Jerome Salinger» deals with the genre nature of the composition as lyrico-psychological narrative and explores principles of creation of the main character as a lonely person; analyzes the ways of overcoming of the despair philosophy.

Список використаної літератури

1. Андрухович Ю. Рятуння в житах // Диявол ховається в сирі. – К. : Критика, – С. 163–167.
2. Белов С. Роман Дж. Сэлинджера «Над пропастью во ржи» // Литературное обозрение. –1985. – № 4. – С. 56–68.
3. Бондаренко Г. Ф. «Над прірвою в житті» Селінджера як лірико – психологічна повість // Зарубіжна література : Пробний підручник для 11 класу / Під ред. О. С. Чиркова. – К. : Вежа, 1996. – 320 с. – С. 194–201.
4. Галінська І. Л. Філософські та естетичні основи поетики Дж. Д. Селінджера. – М., 1975.
5. Засурский Я. Н. Американская литература XX века. – М., 1984.

6. Зверев А. XX век как литературная эпоха // Вопросы литературы. – 1992. – № 2.
7. Зверев А. Сэлинджер: тоска по беспредельности // Сэлинджер Дж. Д. Сочинения. В 2-х т. – Т. 2. Девять рассказов. Повести / Пер. с англ., прим. А. М. Зверева. – Харьков : Фолио; Белгород : Фолио-Транзит, 1997. – С. 455–471.
8. Злобин Г. П. По ту сторону мечты : Страницы американской литературы XX века. – М. : Художественная литература, 1985. – 333 с.
9. История американской литературы / Под ред. Н. И. Самохвалова. В 2-х ч. – Ч. 2. – М. : Просвещение, 1971. – 318 с.
10. Конева Т. М. «Безодня, в яку ти летиш...» // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1998. – № 5. – С. 47–48.
11. Коговський А. Життя – це гра?... // Зарубіжна література. – 1999. – № 37.
12. Литература США XX века : Опыт типологического исследования / Под ред. Я. Н. Засурского. – М., 1978. – 568 с.
13. Морозова Т. Д. Образ молодого американца в литературе США. – М. : Высшая школа, 1969. – 96 с.
14. Оленева В. Современная американская новелла. Проблемы развития жанра. – К. : Наукова думка, 1973. – 255 с.
15. Покальчук Ю. В. Самотнє покоління. Молодь в сучасному романі США і теорія відчуження. – К., 1972. – 274 с.
16. Селінджер Дж. Д. Над прірвою в житті : повість / пер. з англ. О. Логвиненко. – К. : Видавничо-виробнича фірма «Котигорошко», 1993. – 185 с.
17. The BBC Big Read. – Електронний ресурс : Режим доступу:– www.bbc.co.uk/arts/bigread/top100.shtml.

